

# Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/o-ipn/struktura/kolegium-ipn-1/archiwum/rada-ipn/dokumenty/stanowiska/24418,STANOWISKO-RADY-INSTYTUTU-PAMIECI-NARODOWEJ-KOMISJI-SCIGANIA-ZBRODNI-PRZECIWKO-N.html>  
03.03.2026, 17:30

## STANOWISKO

### RADY INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ

### KOMISJI ŚCIGANIA ZBRODNI PRZECIWKO NARODOWI POLSKIEMU

z dnia 17 marca 2016 r.

#### **dotyczące projektu ustawy o zmianie ustawy o IPN zgłoszonego przez grupę posłów Prawa i Sprawiedliwości**

1. Rada ocenia, że przedstawiony projekt nowelizacji ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej, zakładający m.in. zmianę sposobu wyłaniania jego władz, w istotny sposób ogranicza niezależność tej instytucji.

Za szczególnie niepokojące należy uznać:

- a) likwidację publicznego konkursu na stanowisko Prezesa IPN,
- b) pozbawienie zarówno środowiska akademickiego, jak i instytucji korporacyjnych zawodów prawniczych (sędziowskiego i prokuratorskiego), wpływu na skład Kolegium IPN, które ma zastąpić obecnie istniejącą Radę.

2. Wątpliwości budzi propozycja włączenia w struktury IPN Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa. W istotny sposób zmieni to cele dla których Instytut został powołany do życia, a także grozi – wskutek przyznania mu do realizacji kolejnych, bardzo istotnych zadań – stworzeniem niewydolnej struktury, dla której sprawa opieki nad cmentarzami i innymi miejscami pamięci nie będzie już zadaniem o priorytetowym znaczeniu na jakie zasługuje.

3. Rada pozytywnie ocenia zawartą w projekcie propozycję likwidacji tzw. zbioru zastrzeżonego w archiwum IPN, uznając równocześnie, że wymaga ona dopracowania pod względem prawnym, a w szczególności ustalenia statusu dokumentów niejawnych w zbiorach IPN.

4. Zaproponowane zmiany organizacyjne – w tym w szczególności utworzenie w ramach IPN nowego pionu zajmującego się poszukiwaniem i identyfikacją szczątków ofiar zbrodni – wymagają odpowiedniego zwiększenia budżetu Instytutu, w przeciwnym razie odbędzie się to kosztem realizacji pozostałych zadań ustawowych.

5. Przedstawiony projekt nowelizacji, koncentrując się na zmianie organizacji władz IPN oraz wyznaczeniu mu nowych, bardzo rozległych zadań, pomija całkowicie szereg problemów z jakimi Instytut boryka się od chwili powstania, a które wynikają z braku odpowiednich uregulowań prawnych. W szczególności dotyczy to:

- a) dopasowania organizacji terytorialnej IPN do podziału administracyjnego kraju;
- b) uproszczenia procedury udostępniania jawnych dokumentów znajdujących się w archiwum Instytutu;
- c) przyznania Prezesowi IPN prawa wnioskowania do Prokuratora Generalnego o przenoszenie prokuratorów Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu do prokuratury powszechnej;
- d) przeprowadzania konkursów na finansowanie badań naukowych i działań edukacyjnych dotyczących historii najnowszej Polski przewidzianych w art. 23 ust. 2 ustawy o IPN;
- e) ustalenia statusu pracowników naukowych zatrudnionych w IPN;
- f) rozwiązania problemu bardzo dużej liczby czekających na sprawdzenie oświadczeń lustracyjnych, w większości pochodzących od kandydatów na radnych w jednostkach samorządu terytorialnego, którzy nie zostali do nich wybrani.

6. Wątpliwości budzi wprowadzenie jako cezury w działalności IPN daty wybuchu rewolucji bolszewickiej w Rosji.

Rada wyraża nadzieję, że toku prac legislacyjnych sprawy te zostaną pozytywnie rozwiązane przez parlament, a dotychczasowa autonomia władz IPN nie zostanie ograniczona.

Stanowisko Rady przyjęto siedmioma głosami, przy jednym głosie sprzeciwu